

7.6.2021

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: HE 70/2021

VR-Yhtymän kommentit hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista

VR-Yhtymä Oy (VR) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkokentässä mainitussa asiassa ja lausuu siitä seuraavaa:

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU/2019/1161) puhtaiden ja energiatehokkaiden moottoriajoneuvojen edistämisestä annetun direktiivin tarkoituksena on asettaa jäsenmaille vähimmäisosuudet nolla- ja vähäpäästöisiä ajoneuvoja julkisissa hankinnoissa. Direktiivin tavoitteena on edistää liikenteen päästövähennysten saavuttamista kasvattamalla puhtaiden ajoneuvojen osuutta julkisissa hankinnoissa.

Lakiesityksen soveltamisalassa viitataan erityisalojen hankintalakiin, joka VR-konsernin osalta rajautuu rautatieliikenteen operointiin. VR-konserniin kuuluvan Pohjolan Liikenteen linja-autoliikenne ja VR Transpointin harjoittama maantielogistiikka eivät maantieliikenteenä kuulu erityisalojen hankintalain piiriin, minkä vuoksi laki ei sovellu VR:n linja- ja kuorma-autohankintoihin. Lausuttavana oleva lakiesitys koskee VR-konsernia tilanteissa, joissa osallistumme palveluntarjoajana julkisen tahon järjestämiin kilpailutuksiin ja olemme arvioineet lakiesitystä tästä näkökulmasta. Lähinnä tämä koskee HSL:n linja-autoliikenteen kilpailutuksia, joihin Pohjolan Liikenne osallistuu.

Lakiesitys ohjaa hankintoja puhtaisiin ajoneuvoihin ja puhtaan liikenteen ostoihin. VR pitää lakiesitystä yleisellä tasolla kannatettavana, koska hankintojen ympäristövaatimusten vahvistaminen luo edellytyksiä liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Vastuullisuus on myös VR-konsernin strategian ytimessä. Toimenpiteet, joilla edistetään liikennejärjestelmän sähköistymistä ja uusiutuvien sekä synteettisten polttoaineiden tuotantoa ja käyttöä, tulisi priorisoida.

Rautateiden liikennepalveluhankintojen osalta yleisesti todettakoon, että rautatieliikenne muodostaa ainoastaan 1 prosentin liikenteen päästöistä. Jo 95 prosenttia matkustajajunista ja 79 prosenttia tavaraliikenteen junista kulkee puhtaasti vesivoimalla tuotetulla sähköllä. VR:n tavoitteena on kasvattaa sähköllä kulkevien tavaraliikenteen junien osuus 90 prosenttiin seuraavan 5–10 vuoden aikana.

Kommentit sähköisen linja-autoliikenteen osalta

Näkemyksemme mukaan kaupunkiliikenne on tulevaisuudessa päästötöntä, turvallista ja tehokasta. Kevytraide- ja sähköbussiliikenteen tulisi muodostaa isojen

7.6.2021

kaupunkiseutujen kattavan, nopean ja lähes meluttoman joukkoliikenneverkon, joka luontevasti kytkeytyy lähi- ja kaukojunaliikenteeseen. Tätä kehitystä tulisi tukea ohjaamalla vahvasti liikenteen hankintoja puhtaiden käyttövoimien joukkoliikennevälineisiin.

Joukkoliikenteen kehittämisellä ja maankäytön, kaavoituksen sekä rakentamisen ohjauksella tulee johdonmukaisesti ohjata väestöä kestävän joukkoliikenteen käyttäjiksi. Kaupunkiseudulla ihmisvirtojen kuljettamiseen tulee luoda kattava ja joustava sähköbussiverkosto, joka toimii syöttöliikenteenä päästöttömälle junaliikenteelle.

VR Group tekee osansa globaalissa ilmastotyössä, johon se on sitoutunut myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kautta. Vastuullisuus muodostaa keskeisen osan liiketoimintastrategiaa. Toiminnallaan konserni pienentää liikenteen ympäristövaikutuksia ja yhteiskunnan hiilijalanjälkeä kantaen samalla oman vastuunsa Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisesta –hiilineutraali Suomi 2035 ja liikenteen päästöjen puolittaminen vuoteen 2030 mennessä.

Linja-autoliikenteessä sähköbussit ovat vakiinnuttaneet paikkansa, ja VR-konsernin omistama Pohjolan Liikenne on ollut niissä edelläkävijänä. Vuoden 2020 lopussa Pohjolan Liikenteellä oli yhteensä 62 täyssähköbussia. Hankintojen näkökulmasta kaupunkiliikenne on luonteva kasvusuunta VR:lle.

Kommentit kuorma-autohankintojen osalta

Yhteenvedona lakiesitys on pääpiirteissään hyvä ja kannatettava sellaisenaan. Kuten edellä on todettu, lakiesityksellä ei ole vaikutuksia VR Transpointin maantielogistiikan toimintoihin.

Yleisenä huomiona todettakoon, että lain rajausta vain tiettyyn osaan palveluhankintoja jättää lain ulkopuolelle esimerkiksi kuntien hankkimat elintarvikekuljetukset.

Lisäksi todettakoon, että lain määrittelemillä toimialoilla biokaasu on varteenotettava energialähde, mutta tällä hetkellä kuorma-autoliikenteessä suurimpien kokonaispainojen osalta vain dieselmoottoreilla kyetään tuottamaan riittävä teho.

Kuten lakiesityksessä todetaan, uusiutuva diesel lasketaan osaksi jakeluvelvoitetta, eikä siihen siirtyminen raskaissa kuljetuksissa siten lähtökohtaisesti vähentäisi liikenteen päästöjä. VR:n kokemuksen perusteella myös asiakkaat kiinnittävät tähän seikkaan huomiota kustannusnäkökulmasta. Todettakoon kuitenkin, että uusiutuva diesel on tällä hetkellä ainut saatavilla oleva ympäristöystävällinen energialähde kaikkeen kuorma-autoliikenteeseen. Uusiutuvaa dieseliä voidaan hyödyntää olemassa olevassa kalustossa sekä jakeluinfrastruktuurissa ilman ympäristön lisäkuormitusta.

VR-Yhtymä

Jonna Juslin

johtaja, yhteiskuntasuhteet ja kansainväliset asiat